

MOKSLEIVIŲ NAUDOJIMOSI MOBILIAISIAIS TELEFONAIŠ TYRIMAS

Šiauliai, 2013

1. TYRIMO METODAS IR KONTINGENTAS

Tyrimo organizavimas

Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras bendradarbiaujant su Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru 2012 m. gegužės mėn. atliko mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais tyrimą. Šiuo tyrimu buvo siekiama nustatyti mobiliųjų telefonų naudojimo paplitimą bei ypatumus tarp mokinių.

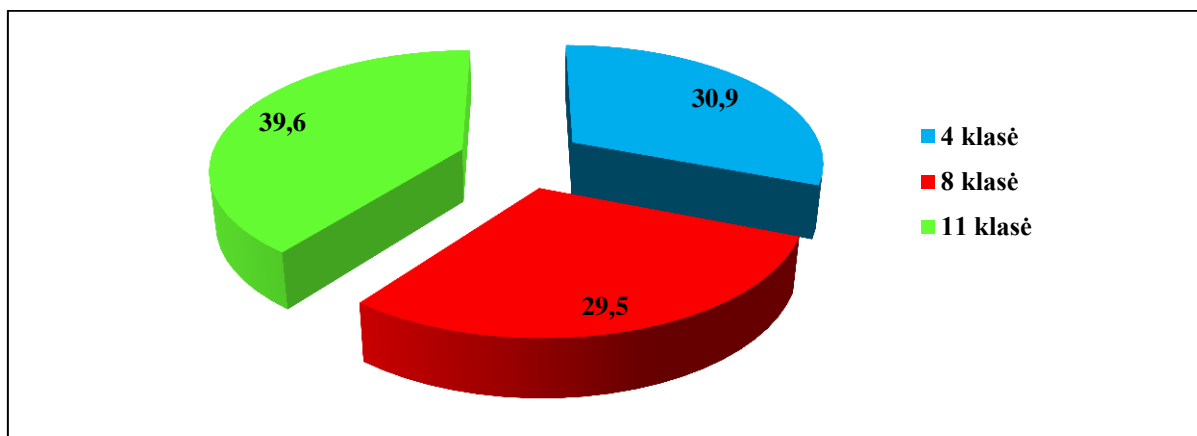

Šio tyrimo metu buvo apklausiami 4, 8 ir 11 klasių moksleiviai, klasių auklėtojai ir mokyklų, kuriose buvo vykdoma apklausa, direktoriai.

Tiriamosios imties charakteristikos

Buvo išdalintos 352 anketos (22 direktoriams/klasės auklėtojams, 110 - 4 klasės, 110 – 8 klasės ir 110 – 11 klasės mokiniams). Visiškai užpildytos buvo 300, taigi tiriamųjų skaičius $n=300$ (85,2 proc.). Užpildytos grįžo 22 direktorių/klasės auklėtojų anketos, taip pat visas anketas užpildė ir 11 klasės mokiniai (110). 86 anketas užpildė 4-tokai ir 82 – 8 klasės mokiniai.

Tiriamųjų pasiskirstymas pagal klases buvo panašus: 30,9 proc. 4-tokų, 29,5 proc. 8-tokų ir 39,6 proc. 11-tokų (žr. 1 pav.).

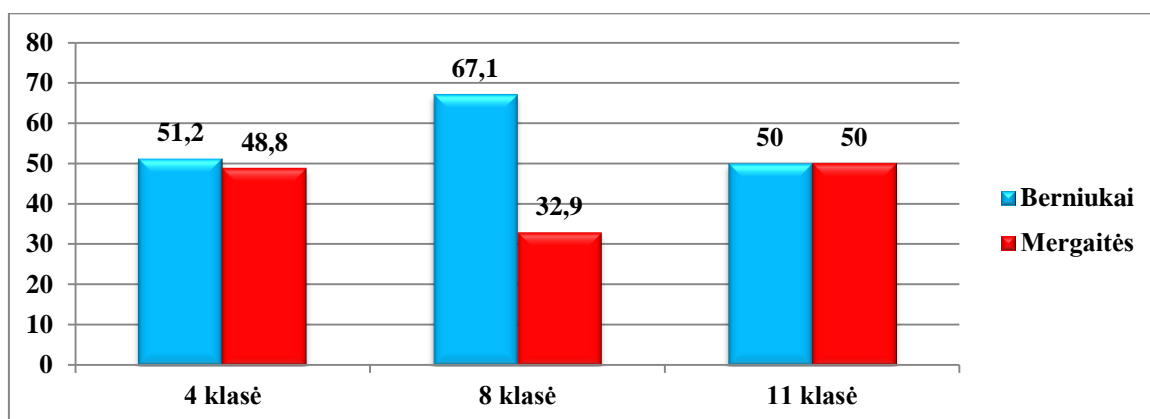

1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal klases (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

4 klasėje apklausta 51,2 proc. berniukų ir 48,8 proc. mergaičių, 8 klasėje – 67,1 proc. berniukų, 32,9 proc. mergaičių. 11 klasėje apklausta po 50 proc. berniukų ir mergaičių (žr. 2 pav.).

Tiriamųjų buvo klausiama apie jų gyvenamąją vietą. 89,2 proc. vaikų nurodė gyvenantys mieste, miestelyje – 2,5 proc., kaime – 6,5 proc. ir kitur – 1,8 proc.

2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal klasę ir lytį (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Duomenų analizės metodai

Surinkti anketinės apklausos duomenys buvo apdoroti SPSS 17.0 for Windows bei MS Excel programomis. Požymių skirtumai laikyti statistiškai reikšmingais, kai $p < 0,05$. Hipotezės tikrintos taikant Z ir χ^2 testus. Duomenys analizuoti taikant aprašomąją statistiką.

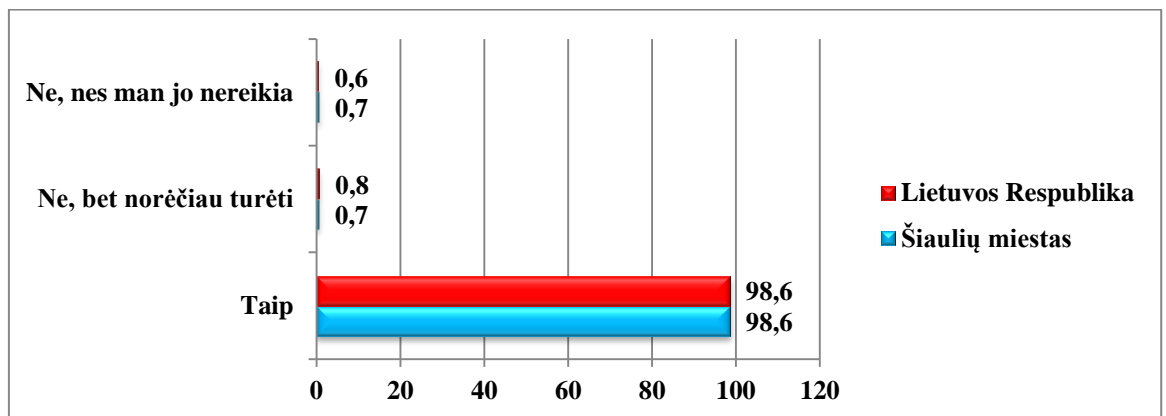
2. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Mobilieji telefonai plačiai naudojami visame pasaulyje: daugelyje šalių daugiau nei pusė gyventojų naudojami mobiliaisiais telefonais ir jų rinka sparčiai auga. Abonentų skaičius pasaulyje siekia apie 5 milijardus.

Mobilusis telefonas – mažo galingumo radijo siųstuvas ir imtuvas, perduodantis ir priimantis informaciją elektromagnetinėmis bangomis.

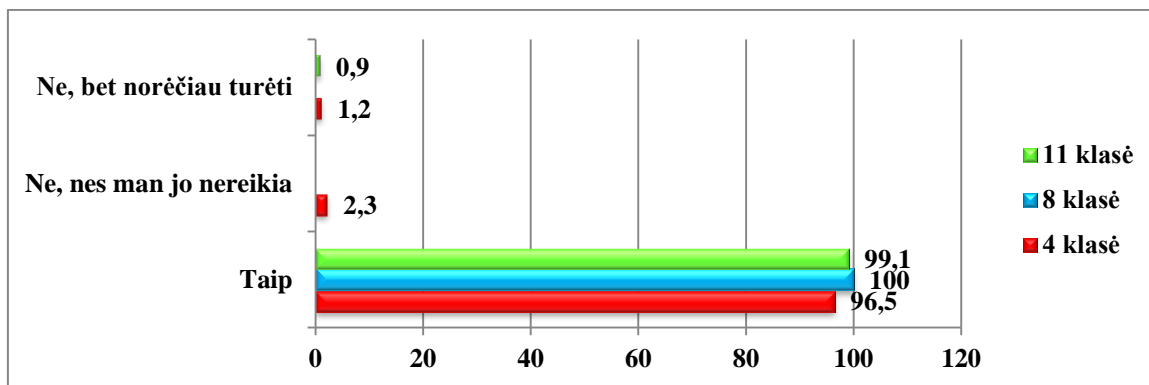
Didelį susirūpinimą kelia sparčiausiai auganti mobiliųjų vartotojų grupė – vaikai. Europos Sąjungoje 70 proc. vaikų nuo 12-13 metų ir 23 proc. vaikų nuo 8-9 metų gyvenimo be mobiliojo telefono jau neįsivaizduoja. Didžiojoje Britanijoje beveik 5 mln. vaikų, kurių amžius tesiekia 5-14 metų, turi mobiliuosius telefonus. 2012 metų moksleivių naudojimosi mobiliaisiais telefonais tyrimo duomenimis, 98,6 Lietuvos mokinių turi ir naudojami mobiliaisiais telefonais. Šiaulių mieste taip pat 98,6 proc. vaikų turi mobiliuosius telefonus, 0,7 proc. neturi, bet norėtų turėti ir 0,7 proc. taip pat neturi, tačiau telefono jiems ir nereikia. Šalyje 0,6 proc. mokinių neturi mobiliojo telefono, nes jiems jis nereikalingas ir 0,8 proc. mokinių jo neturi, bet norėtų turėti (žr. 2.1 pav.).

2.1 pav. Šiaulių miesto ir šalies 4, 8 ir 11 klasės mokinių atsakymų į klausimą „Ar turi mobilių telefoną?“ pasiskirstymas (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras ir Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras

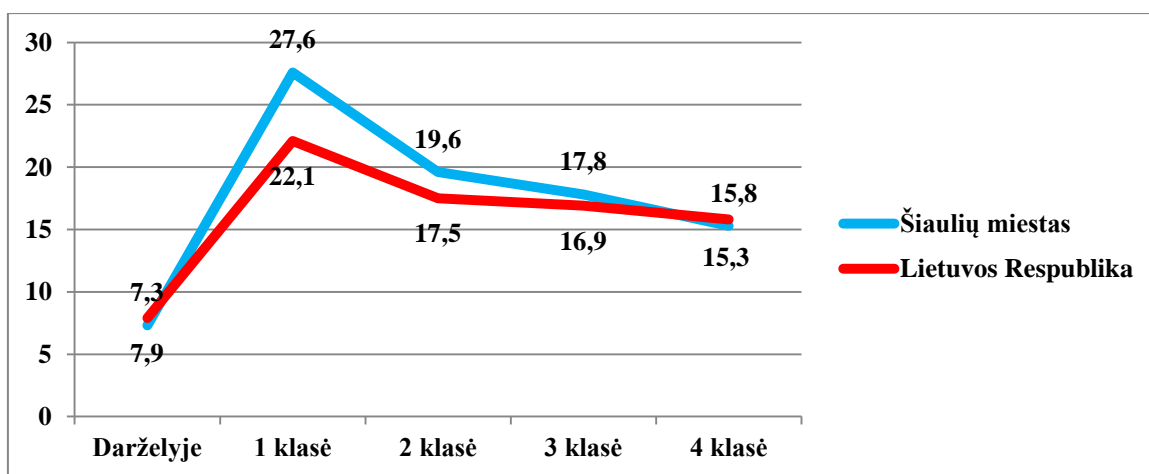
Analizuojant duomenis pagal klases, visi Šiaulių miesto 8 klasių mokiniai turi mobilių telefoną, taip pat telefoną turi 99,1 proc. 11-tokų, likusi jų dalis (0,9 proc.) neturi, bet norėtų turėti. 1,2 proc. 4-tokų neturi mobiliųjų telefonų, bet norėtų juos turėti, 2,3 proc. neturi, tačiau jiems jų nereikia (žr. 2.2 pav.).

2.2 pav. Mokiniai, kurie turi mobiliuosius telefonus, atsižvelgiant į klasę (proc.).

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

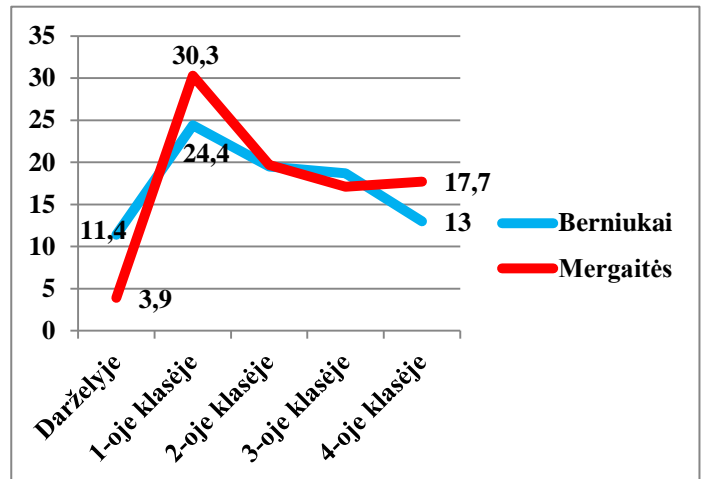
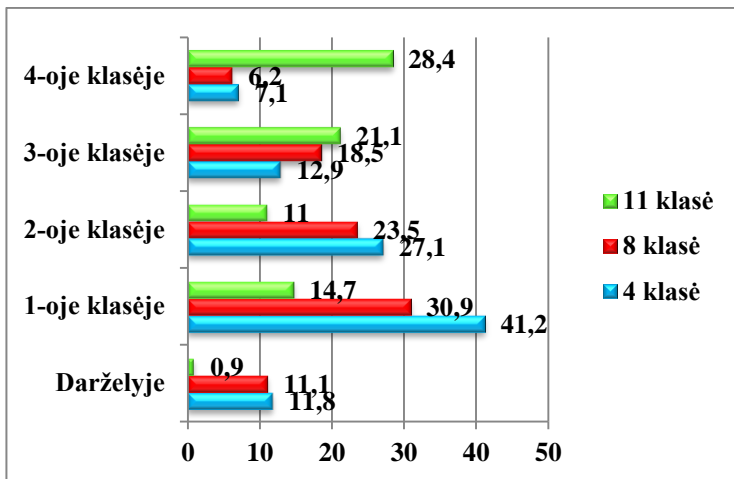
27,6 proc. Šiaulių miesto respondentų mobiliuosius telefonus įsigijo 1-oje klasėje, 19,6 proc. 2-oje, 17,8 proc. 3-oje, 15,3 proc. 4-oje klasėje. Darželyje telefonus įsigijo 7,3 proc. mokinių. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro duomenimis, dauguma šalies mokinių mobilųjį telefoną įsigijo pradinėse klasėse: 22,1 proc. apklaustųjų mobilųjį telefoną įsigijo 1-oje klasėje, 17,5 proc. – 2-oje klasėje, 16,9 proc. – 3-ioje klasėje, 15,8 proc. – 4-oje klasėje. Net 7,9 proc. mokinių mobilųjį telefoną įsigijo dar būdami darželyje (žr. 2.3 pav.).

2.3 pav. Šiaulių miesto ir šalies mokinių mobiliojo telefono įsigijimo laikas (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras ir Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras

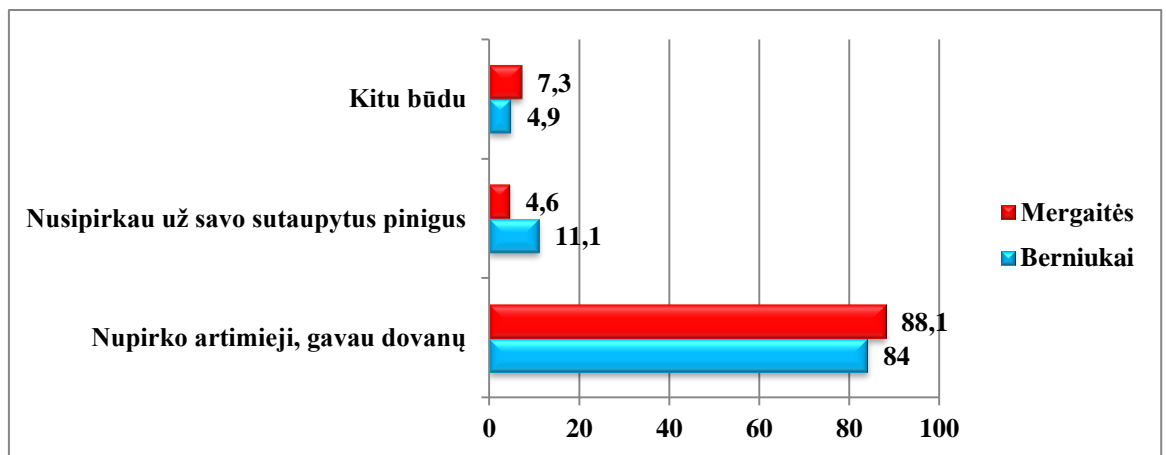
Analizuojant Šiaulių miesto duomenis pagal klasę, telefonų įsigijimo laikas statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$): jauniausi mokiniai (4 klasės) telefonus įsigijo jaunesnėse klasėse, tai yra 1-oje ir 2-oje klasėje, o 11 klasės mokiniai vyresnėse klasėse (3-4 klasėse). Analizuojant pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$), tačiau daugiau berniukų (net 11,4 proc.) nei mergaičių (3,9 proc.) mobilųjį telefoną įsigijo darželyje (žr. 2.4 pav.)

2.4 pav. Mobiliojo telefono įsigijimo laikas, atsižvelgiant į klasę ir lytį (proc.)* $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

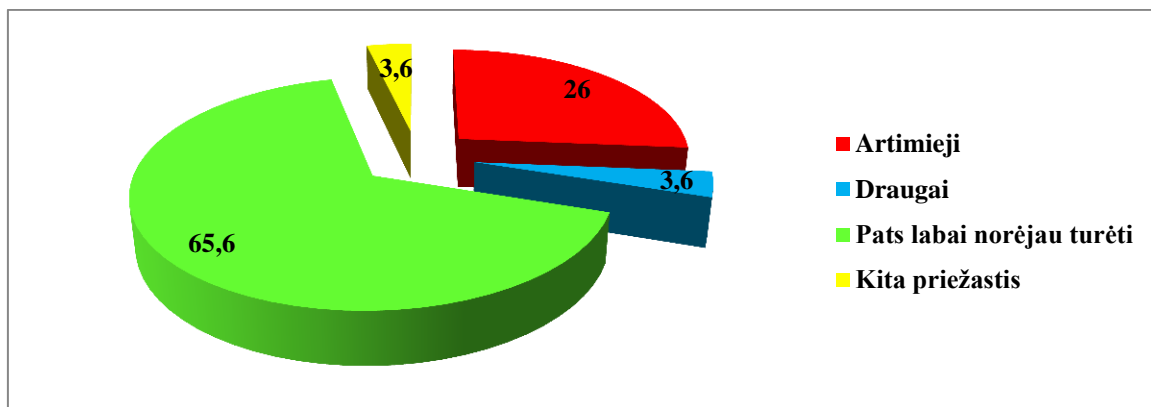
85,4 proc. 8 ir 11 klasės mokiniams mobiliuosius telefonus nupirko artimieji, ar gavo dovanų, 7,3 proc. nusipirko už savo sutaupytus pinigus ir 6,3 proc. telefoną įsigijo kitu būdu. Nors berniukų ir mergaičių atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$), tačiau daugiau berniukų (11,1 proc.), nei mergaičių (4,6 proc.), mobiliuosius telefonus nusipirko patys (žr. 2.5 pav.). Analizuojant pagal klasę, atsakymų pasiskirstymas statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$).

2.5 pav. Telefono įsigijimo būdai, atsižvelgiant į lytį (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

26 proc. 8 ir 11 klasės mokinių atsakė, kad artimieji paskatino įsigyti mobiliuosius telefonus, 65,6 proc. tai padaryti norėjo patys, 3,6 proc. įtakos turėjo draugai ir 3,6 proc. nurodė kitą priežastį (2.6 pav.). Analizuojant duomenis pagal lytį ir klasę, skirtumas statistiškai nesiskiria ($p > 0,05$).

2.6 pav. Telefono įsigijimo priežastys (proc.)

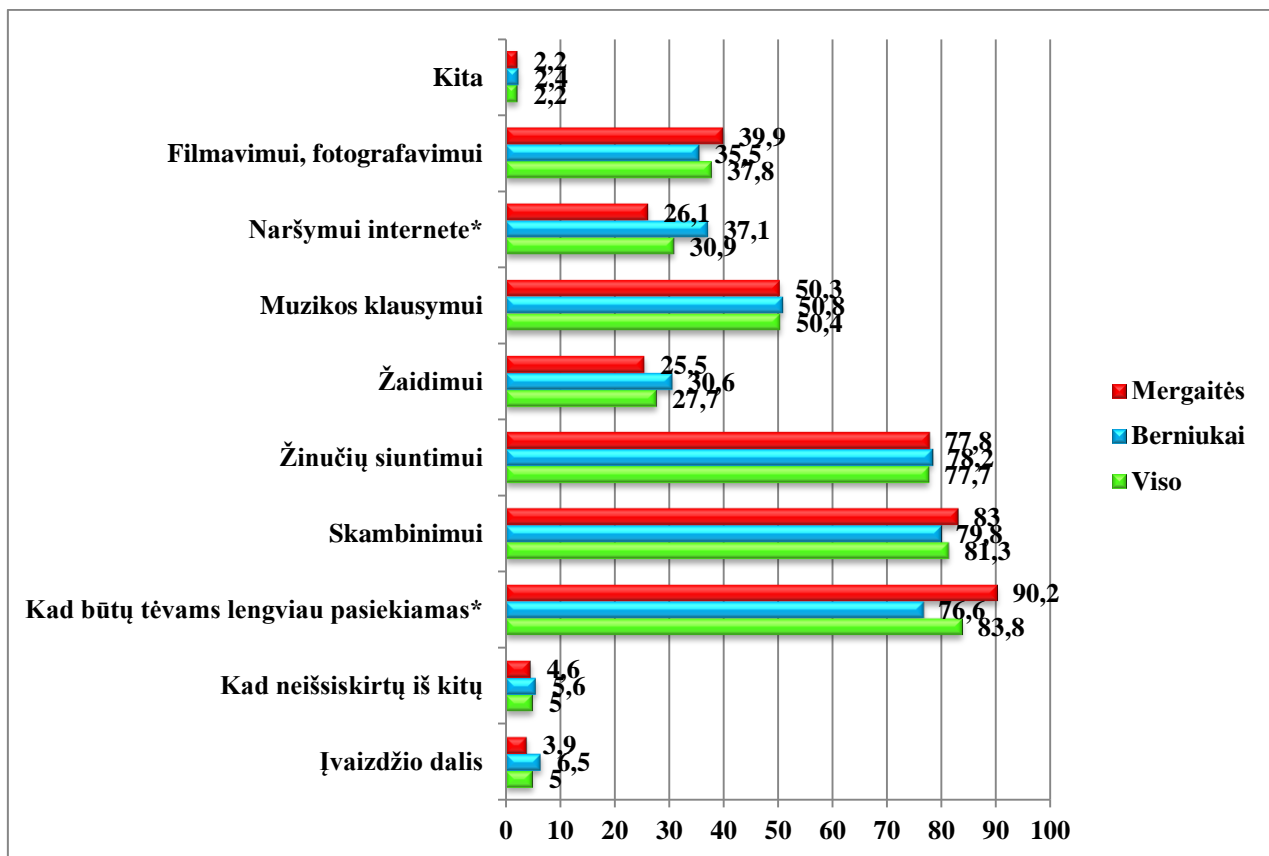
Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Daugeliui mūsų tapo įprasta būti pasiekiamiems bet kur ir bet kada. Telefonas tapo neatsiejama kasdieninio gyvenimo dalimi: rytais jis mus žadina, telefonu bendraujame su draugais, rašome el. laiškus, naršome internete, tikriname „Facebook“ paskyrą, klausomės muzikos, fotografuojame ar žaidžiame žaidimus, o vakare, nustatę žadintuvą vėl užmiegame kartu su telefonu.

Tiriamųjų buvo klausama, kokiais tikslais naudojasi mobiliuoju telefonu. Šalyje dauguma mokinių nurodė, kad dažniausiai mobiliuosius telefonus naudoja susisiekti su tėvais, skambinimui, trumpųjų žinučių siuntimui. Mergaitės linkusios išsiųsti daugiau trumpųjų žinučių (SMS) ir ilgiau kalbėti telefonu. Berniukai labiau linkę naudoti telefoną pramogoms, naršyti internete.

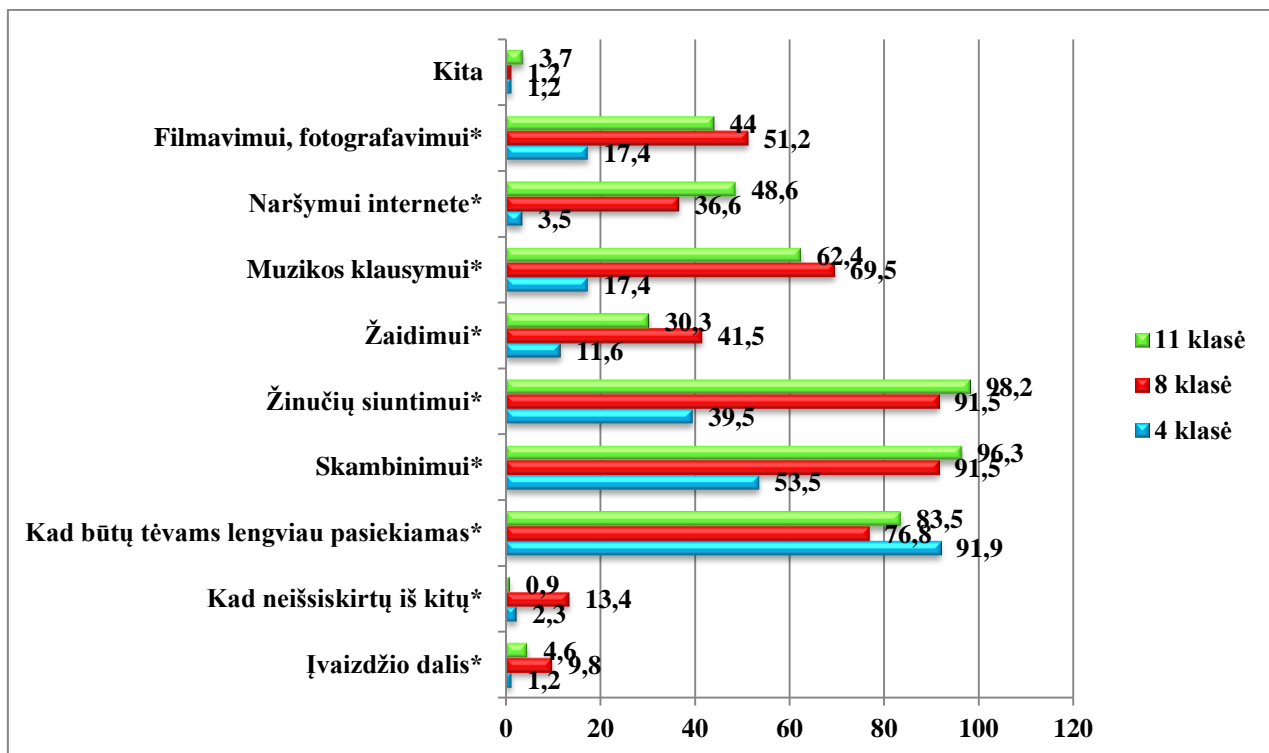
Po 5 proc. Šiaulių miesto mokinių (6,5 proc. berniukų ir 3,9 proc. mergaičių) teigė, kad tai yra įvaizdžio dalis bei neišsiskyrimas iš kitų (5,6 proc. berniukų ir 4,6 proc. mergaičių). 83,8 proc. turi telefoną, kad būtų tėvams lengviau pasiekiamas: statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau mergaičių (90,2 proc.), nei berniukų (76,6 proc.) dėl to naudoja mobiliąjį telefoną. 81,3 proc. mokiniams mobilusis telefonas reikalingas skambinimui (79,8 proc. berniukų ir 83 proc. mergaičių), 77,7 proc. žinučių siuntimui (78,2 proc. berniukų ir 77,8 proc. mergaičių), pusei (50,4 proc.) muzikos klausymui (50,8 proc. berniukų ir 50,3 proc. mergaičių). Apie trečdalis telefoną naudoja žaidimui (30,6 proc. berniukų ir 25,5 proc. mergaičių), 30,9 proc. naršymui internete. Berniukams (3,1 proc.) dėl interneto telefonas yra reikalingesnis nei mergaitėms (26,1 proc.) ($p < 0,05$). 37,8 proc. mokinių, tai yra 35,5 proc. berniukų, 39,9 proc. mergaičių, mobilusis telefonas naudojamas dėl filmavimo ir fotografavimo, 2,2 proc. nurodė kitą (žr. 2.7 pav.).

2.7 pav. Naudojimosi mobiliaisiais telefonais priežastys, atsižvelgiant į lytį (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

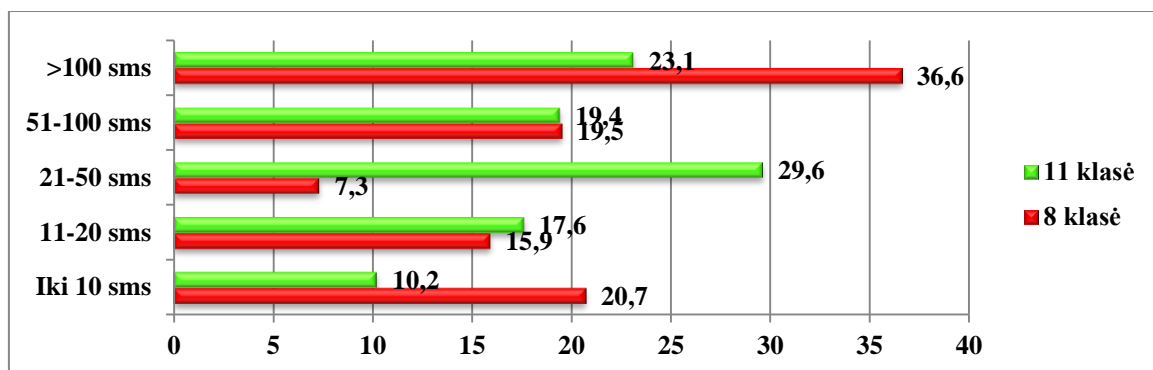
Analizuojant duomenis pagal klases rezultatai rodo, kad 8 klasės mokiniams telefonas yra kaip įvaizdžio dalis (9,8 proc.), bei jie nenori išsiskirti iš kitų (13,4 proc.). Vyresni tyrimo dalyviai (8 ir 11 klasės mokiniai) telefonus naudoja skambinimui, žinučių siuntimui, žaidimams, muzikos klausymui, naršymui internete, filmavimui, fotografavimui. O jauniausiems mokiniams (4 klasės) telefonas reikalingas, kad būtų tėvams labiau pasiekiami. Atsakymai pagal klases statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$) (žr. 2.8 pav.).

2.8 pav. Naudojimosi mobiliaisiais telefonais priežastys, atsižvelgiant į klasę (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Daugiausia tiriamųjų (28,6 proc.) per parą vidutiniškai išsiunčia daugiau nei 100 trumpųjų žinučių (SMS), 19,8 proc. 21-50 žinučių, panašus procentas (19,3 proc.) 51-100 žinučių, nuo 11 iki 20 žinučių išsiunčia 16,7 proc. vaikų ir iki 10 žinučių – 14,6 proc. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) 8 klasės mokiniai per parą išsiunčia daugiau nei 100 trumpųjų žinučių, o 11 klasės mokiniai išsiunčia nuo 21 iki 50 žinučių (žr. 2.9 pav.). Analizuojant duomenis pagal lytį, atsakymų skirtumai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$).

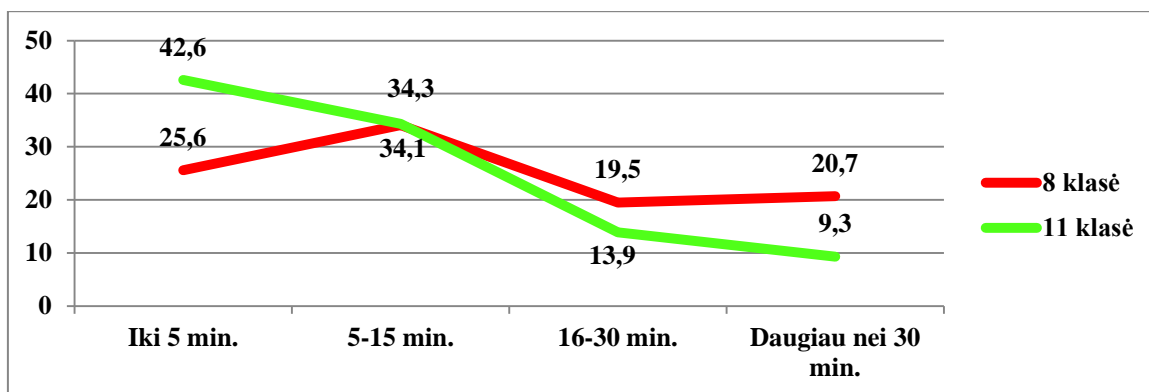

2.9 pav. Per parą išsiųstos trumposios žinutės (SMS), atsižvelgiant į klasę (proc.) $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

34,9 proc. vaikų (8 ir 11 klasės mokiniai) per parą vidutiniškai kalbasi 5 minutes, 5-15 minučių kalbasi 33,9 proc., 16-30 minučių kalbasi 16,1 proc. ir daugiau nei 30 minučių telefonu kalbasi – 14,1 proc. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) telefonu ilgiausiai kalbasi 8 klasės mokiniai

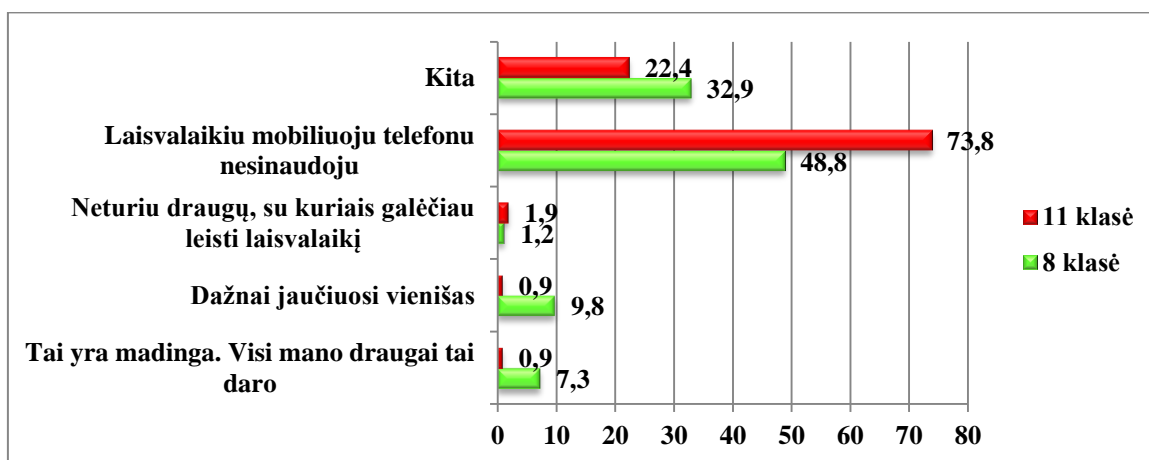
(20,7 proc.). Virš 30 min. per parą kalba tik 9,3 proc. 11-tokų. 11 klasės mokiniai dažniausiai kalba iki 5 min. per parą (2.10 pav.). Daugiausia tiriamųjų (34,4 proc.) nenaudoja telefono naršymui internete. Iki 5 min. naršo 28,1 proc. vaikų, 6-10 min. – 9,9 proc., 11-30 min. – 13,5 proc., 31 min.- 1 val.- 7,3 proc. 4,2 proc. mokinių naudojami internetine paslauga telefone 1-2 val., virš 2 val. naudojami internetu 2,1 proc. Atsakymų pasiskirstymas pagal lytį ir klasę statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$).

2.10 pav. Per parą vidutinis telefonu kalbėjimo laikas, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p<0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

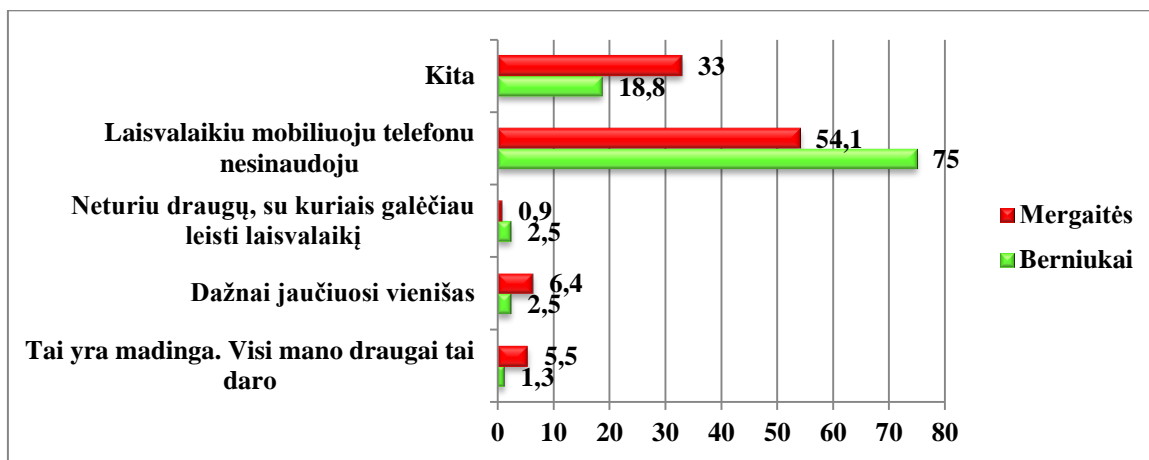
Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių Šiaulių miesto vaikų laisvalaikiu nesinaudoja mobiliuoju telefonu. Statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) mobiliuoju telefonu dažniausiai laisvalaikiu naudojami 8 klasės mokiniai. 32,9 proc. 8-tokų ir 22,4 proc. 11-tokų nurodė kitą priežastį, dėl kurios naudojami mobiliuoju telefonu laisvalaikiu, tačiau šios priežasties neįvardijo (2.11 pav.). Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro duomenimis, 48,7 proc. šalies mokinių laisvalaikį leidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu.

2.11 pav. Priežastys, dėl kurių laisvalaikiu naudojami mobiliuoju telefonu, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p<0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Mergaitės statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau nei berniukai, laisvalaikį naudoja mobiliųjų telefoną dėl mados (5,5 proc.) ir, kad jaučiasi vienišos (6,4 proc.) (žr. 2.12 pav.).

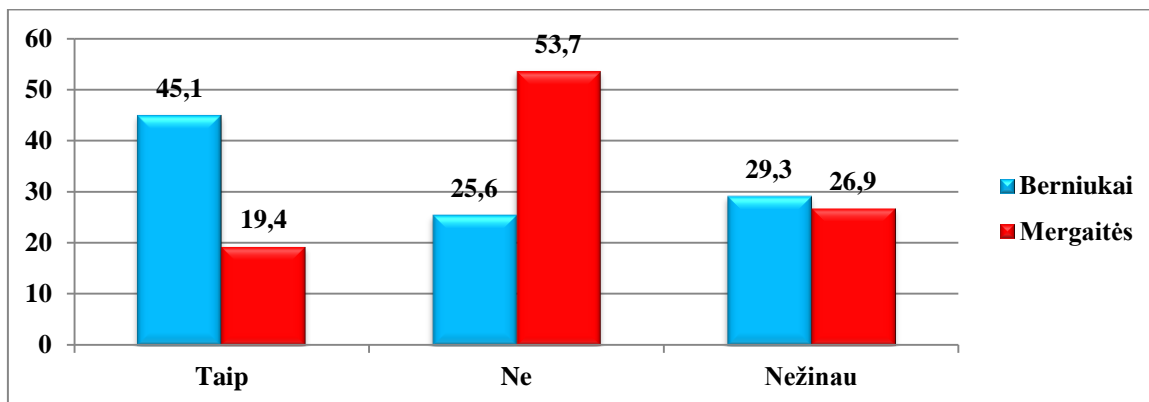

2.12 pav. Priežastys, dėl kurių laisvalaikiu naudojasi mobiliuoju telefonu, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

43 proc. šalies mokinių nurodė, kad negalėtų gyventi be mobiliojo telefono. Mergaitėms būtų sunkiau susitaikyti su gyvenimu be mobiliojo telefono nei berniukams.

Be mobiliojo telefono negalėtų gyventi 41,1 proc. Šiaulių miesto 8 ir 11 klasės mokinių, 30,2 proc. galėtų gyventi ir 27,6 proc. to nežino. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) per pus daugiau mergaičių (53,7 proc.), nei berniukų, be telefono negalėtų gyventi. (2.13 pav.). Analizuojant duomenis pagal klasę atsakymai statistiškai nereikšmingi ($p > 0,05$). 46,9 proc. 8-tokų, 37,6 proc. 11-tokų negali gyventi be telefono.

2.13 pav. Tiriamųjų atsakymo į klausimą „Ar gali gyventi be mobiliojo telefono?“ pasiskirstymas, atsižvelgiant į lytį (proc.) ($p < 0,05$)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Šalyje tik 23,7 proc. 8, 11 klasių mokinių laikosi saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų. Daugiausiai naudojasi 8, 11 klasių mokiniai šiomis rekomendacijomis: skambina tik esant būtinybei, stengiasi kalbėti kuo trumpiau, miegodami nelaiko mobiliojo telefono

po pagalve, šalia lovos, esant galimybei ne skambina, o siunčia trumpąsias žinutes. Daugiau mergaičių žino arba yra girdėjusios apie saugaus mobiliojo telefono naudojimo rekomendacijas, tačiau daugiau berniukų jas taiko.

Šiauliuose, lyginant su šalies duomenimis, daugiau vaikų (31,3 proc.) žino saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas ir jomis naudojasi. 12 proc. jų laukdami sujungimo su pageidaujamu abonentu, mobiliojo telefono nelaiko prie pat ausies, 9,4 proc. stengiasi kalbėti kuo trumpiau, 10,9 proc. skambina tik esant būtinybei. Mobilųjį telefoną laiko įdėkle ar laikiklyje 12,5 proc. tiriamųjų, jie telefoną laiko nuo kūno ne mažiau kaip 1,5 cm. atstumu. 4,2 proc. 8 ir 11 klasės mokinių išjungia mobilųjį telefoną, kai jis jiems nereikalingas. Didžiausias procentas (16,1 proc.) nurodė, kad miegodami nelaiko mobiliojo telefono po pagalve ar šalia lovos ir vietoj skambinimo funkcijos, esant galimybei naudoja trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkciją (17,2 proc.). Analizuojant duomenis pagal lytį ir klasę, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p < 0,05$), tik 11 klasės mokiniai mobilųjį telefoną dažniau laiko įdėkle ar laikiklyje (1 lentelė.). Rezultatai rodo, kad 28,1 proc. mokinių nežino rekomendacijų, o 38,5 proc. apie 1 lentelėje išvardintas rekomendacijas yra girdėję, bet jomis nesinaudoja.

1 lentelė.

Naudojimasis siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis, atsižvelgiant į lytį ir klasę (proc.)

	Iš viso	Berniukas	Mergaitė	8 klasė	11 klasė
Laukdamas sujungimo su pageidaujamu abonentu, mobiliojo telefono nelaikau prie pat ausies	12	15,9	9,2	13,4	11
Stengiuosi kalbėti kuo trumpiau	9,4	12,2	7,3	6,1	11,9
Skambinu tik esant būtinybei	10,9	13,4	9,2	7,3	13,8
Mobilųjį telefoną laikau įdėkle ar laikiklyje, kurį laikiau nuo kūno ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu	12,5	13,4	11,9	4,9	18,3*
Kai mobilus telefonas nereikalingas, aš jį išjungiu	4,2	4,9	3,7	1,2	6,4
Miegodamas nelaikau mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos	16,1	15,9	16,5	12,2	19,3
Vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojuosi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija	17,2	17,1	17,4	13,4	20,2

* $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

58,3 proc. 8 ir 11 klasės mokiniai mobiliuosius telefonus turi ilgiau nei 6 metus. Dauguma (65,6 proc.) naudojami vienu mobiliuoju telefonu, apie trečdalis (26,6 proc.) dviem. 4,7 proc. turi vieną telefoną su dviem SIM kortelėmis, 1 proc. turi tris telefonus ir 1,6 proc. nurodė kitą. Analizuojant duomenis pagal klasę ir lytį, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria

($p > 0,05$), tačiau daugiau 8 klasės mokiniai (31,7 proc.) ir mergaitės (31,2 proc.) naudojami dviem mobiliaisiais telefonais, o 11-tokai (73,4 proc.) ir daugiau berniukai (70,7 proc.) vienu (žr. 2 lentelę).

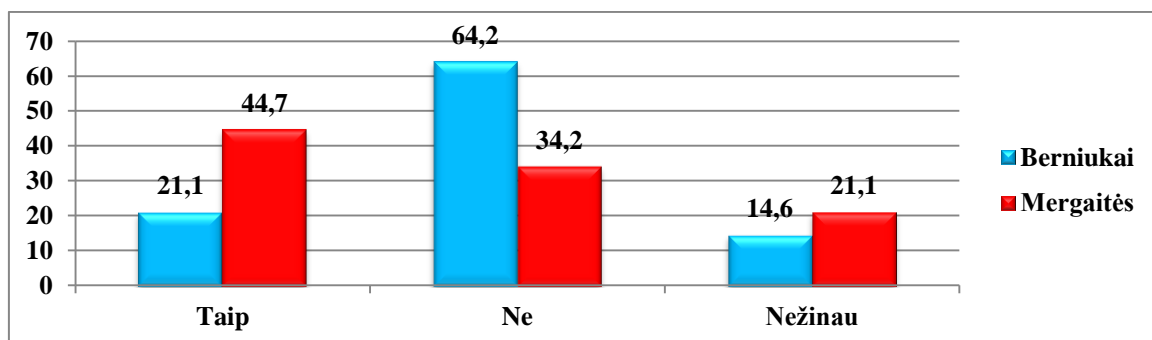
2 lentelė.

Naudojamų telefonų skaičius, atsižvelgiant į lytį ir klasę (proc.)

	Iš viso	Berniukas	Mergaitė	8 klasė	11 klasė
Vienu	65,6	70,7	62,4	56,1	73,4
Vienu su 2 SIM kortelėmis	4,7	3,7	5,5	8,5	1,8
Dviem	26,6	20,7	31,2	31,7	22,9
Trimis	1	2,4	0	1,2	0,9
Kita	1,6	2,4	0,9	8,4	0,9

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

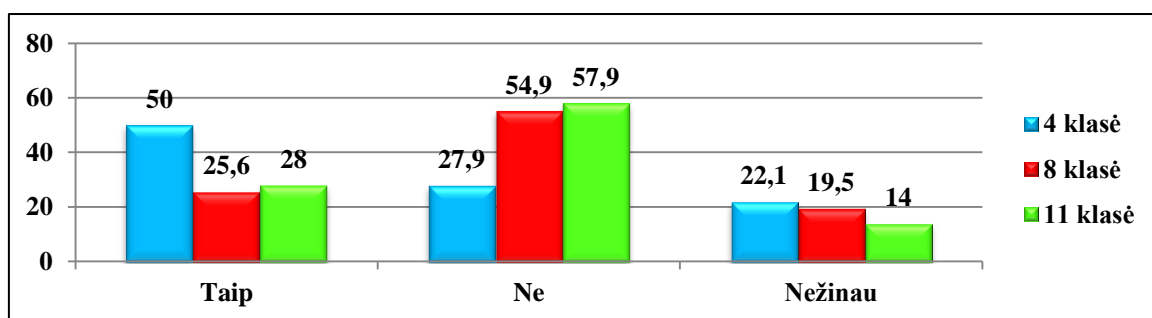
Apie pusė (47,1 proc.) mokinių nebijo, kad iš jų atims mobilųjį telefoną, 33,8 proc. bijo ir 18 proc. nežino ar bijo. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) mergaitės bijo, kad iš jų atims mobilųjį telefoną, taip pat jų daugiau nežino ar bijo (žr. 2.14 pav.).

2.14 pav. Baimė dėl mobilaus telefono atėmimo, atsižvelgiant į lytį (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

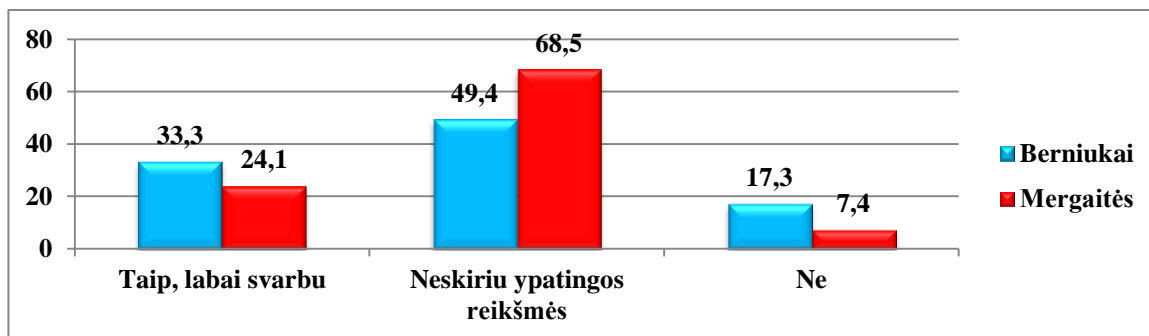
Taip pat statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) 4 klasės mokiniai (50 proc.) bijo, kad iš jų atims mobilųjį telefoną, taip pat bijo 25,6 proc. 8-tokų ir 28 proc. 11-tokų. Daugumą vyresnių klasių mokinių (54,9 proc. aštuntokų ir 57,9 proc. vienuoliktokų) nebijo, kad iš jų gali atimti telefonus (žr. 2.15 pav.).

2.15 pav. Baimė dėl mobilaus telefono atėmimo, atsižvelgiant į klasę (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

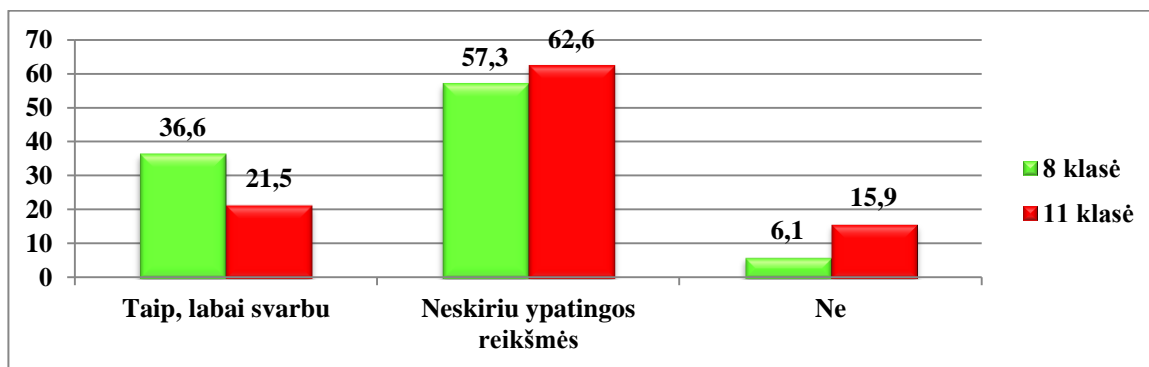
27,6 proc. mokinių labai svarbu, koku mobiliuoju telefonu naudojasi, dauguma (59,4 proc.) neskiria tam ypatingos reikšmės ir 11,5 proc. tai nėra svarbu. Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) labiau svarbu berniukams (33 proc.), nei mergaitėms (24,1 proc.), koki mobiliųjį telefoną naudoja. Dauguma mergaičių (68,5 proc.) tam neskiria ypatingos reikšmės (žr. 2.16 pav.).

2.16 pav. Ar svarbu tiriamiesiems, koku mobiliuoju telefonu naudojasi, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) labai svarbus telefono modelis yra 8 klasės mokiniams. 11-oksams tai nėra svarbu (15,9 proc.). 62,6 proc. 11 klasės mokiniai neteikia tam ypatingo dėmesio (žr. 2.17 pav.).

2.17 pav. Ar svarbu tiriamiesiems, koku mobiliuoju telefonu naudojasi, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Statistinis reikšmingumas rodo ($p < 0,05$), kad labai svarbus telefono modelis tiems mokiniams, kurie mano, jog telefonas yra įvaizdžio dalis (15,1 proc.). Taip pat kurie telefoną naudoja žaidimams (67,9 proc.), naršymui internete (71,7 proc.), filmavimui ar fotografavimui (67,9 proc.) ($p < 0,05$) (3 lentelė).

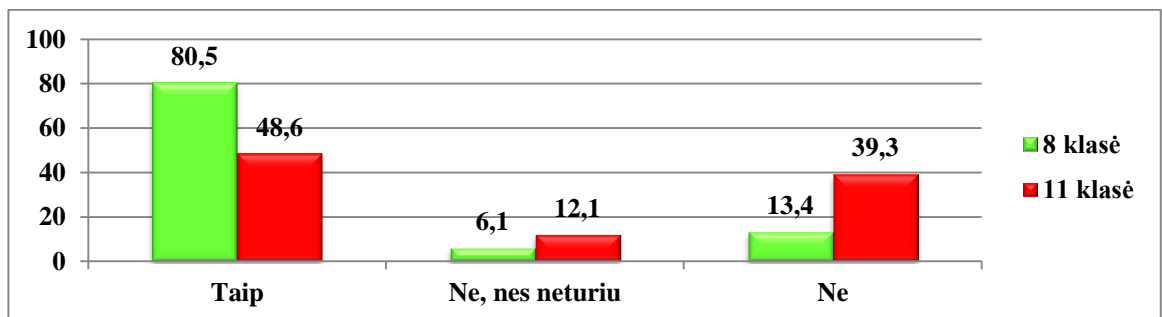
Klausimų „Ar svarbu, koku mobiliuoju telefonu naudojiesi?“ ir „Kokiais tikslais naudoji mobilių telefoną?“ statistinis palyginimas (proc.)

Kokiais tikslais naudoji mobilių telefoną	Ar svarbu, koku mobiliuoju telefonu naudojiesi		
	Taip, labai svarbu	Neskiriu ypatingos reikšmės	Ne
Įvaizdžio dalis	15,1	4,4	0
Žaidimui	67,9	24,6	13,6
Naršymui internete	71,7	31,6	36,4
Filmavimui ir fotografavimui	67,9	40,4	31,8

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Laisvų rankų įrangą naudoja daugiau šalies 8-tokų nei 11-tokų (atitinkamai 81,5 proc. ir 64,6 proc.). Abiejų klasių mokiniai laisvų rankų įrangą dažniausiai naudoja muzikos klausymui. Kalbėdami laisvų rankų įrangą naudojami mažiau nei pusė (41,8 proc.) mokinių.

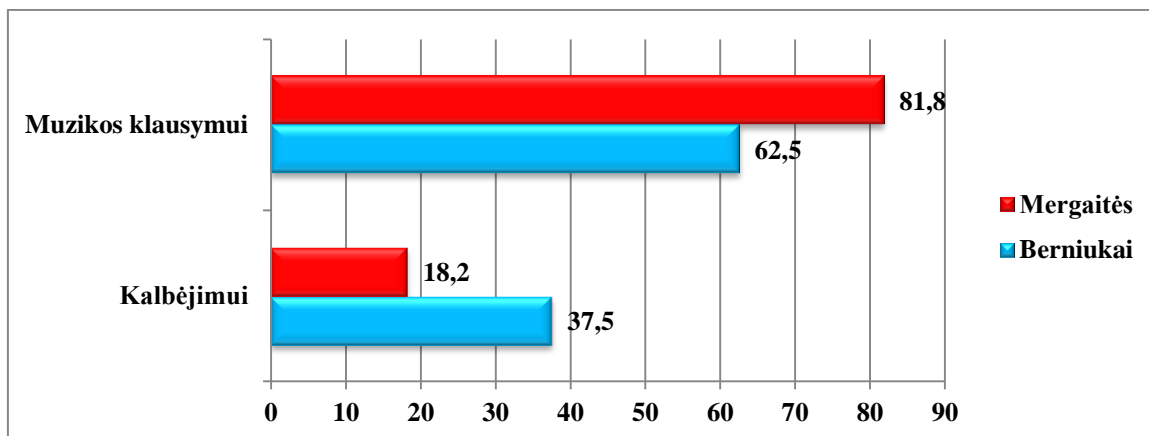
Šiaulių mieste daugiau nei pusė (61,5 proc.) mokinių naudojami laisvų rankų įrangą, 9,4 proc. jos neturi ir 27,6 proc. ją nesinaudoja. Šia įrangą statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau naudojami 8 klasės mokiniai (80,5 proc.). 11 klasės mokiniai šios įrangos neturi (12,1 proc.) arba nesinaudoja (39,3 proc.) (žr. 2.18 pav.). Laisvų rankų įrangą kalbėjimui naudoja tik 25,6 proc. mokinių, jas dažniausiai naudoja muzikos klausymui – 74,4 proc.

2.18 pav. Ar tiriamieji naudojami laisvų rankų įrangą, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

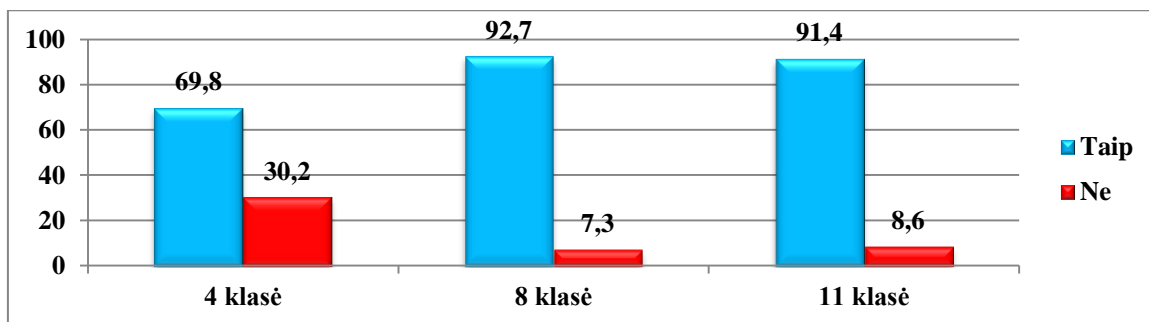
Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau laisvų rankų įrangą mergaitės naudoja muzikos klausymui (81,8 proc.). O daugiau berniukų (37,5 proc.), nei mergaičių (118,2 proc.) laisvų rankų įrangą naudoja kalbėjimui (2.19 pav.).

2.19 pav. Laisvų rankų įrangos naudojimas, atsižvelgiant į lytį (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

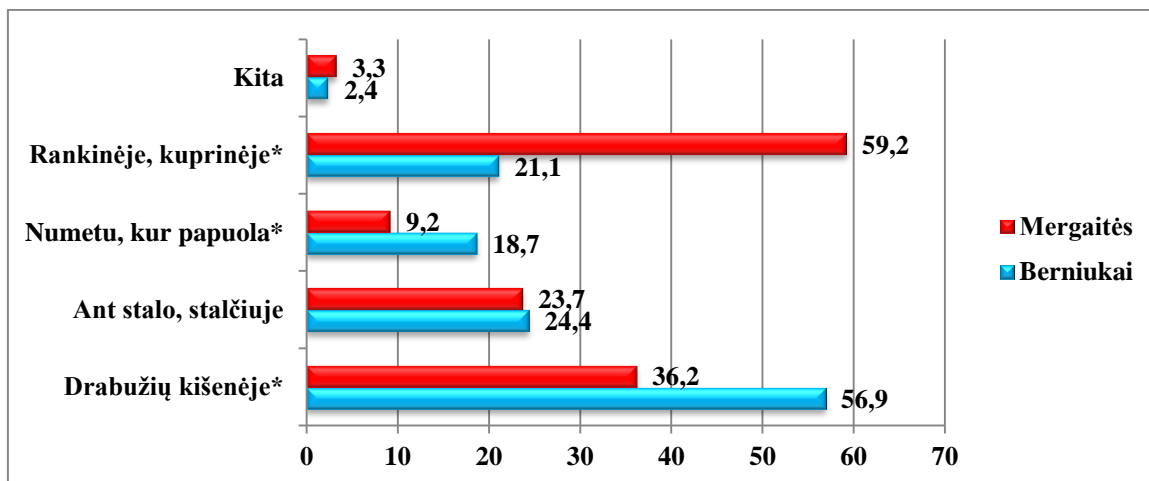
Didžioji dalis šalies mokinių (87,9 proc.) nurodė, kad mobiliuosius telefonus visada laiko įjungtus. Taip pat 83,5 proc. tyrime dalyvavusių Šiaulių miesto mokinių atsakė, kad jų telefonas visada įjungtas (81 proc. berniukų ir 88,2 proc. mergaičių). Analizuojant duomenis pagal klasę, atsakymai statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$): telefonas visada būna įjungtas 92,7 proc. 8 klasės mokinių, 91,4 proc. 11 klasės ir ketvirtos – 69,8 proc. (žr. 2.20 pav.).

2.20 pav. Tiriamieji, kurių telefonas visada įjungtas, atsižvelgiant į klasę (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Drabužių kišenėje mobiliuosius telefonus laiko 45 proc. mokinių, 23,7 proc. ant stalo ar stalčiuje, 13,3 proc. numeta kur papuola, 41,7 proc. rankinėje ir 2,3 proc. nurodė kitą. Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) berniukai telefonus laiko kišenėje (56,9 proc.) arba numeta kur papuola, o mergaitės laiko rankinėje ar kuprinėje (59,2 proc.) (žr. 2.21 pav.).

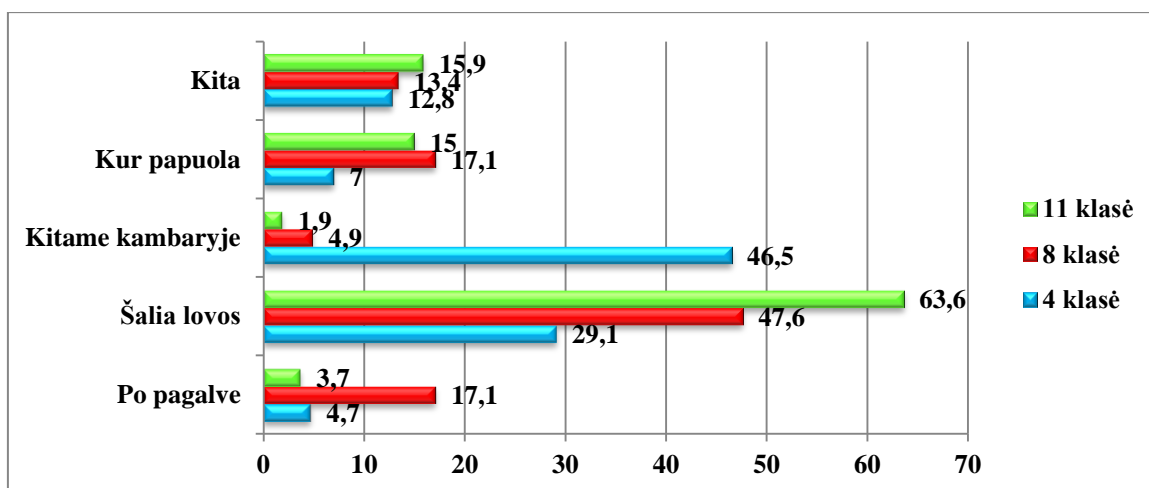

2.21 pav. Telefonų laikymo vieta, atsižvelgiant į lytį (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Sveikatos mokymo ir lygų prevencijos centro duomenimis, beveik pusė šalies respondentų (47,2 proc.) miego metu mobilųjį telefoną laiko šalia lovos, o 14,3 proc. po pagalve. Berniukai telefoną linkę laikyti drabužių kišenėje, o miegant jiems telefono vieta nesvarbi, jį laiko kur papuola.

Analizuojant Šiaulių miesto duomenis, rezultatai rodo, kad pusė mokinių (47,5 proc.) miegodami mobilųjį telefoną laiko šalia lovos, 16,5 proc. kitame kambaryje, 12,9 proc. kur papuola, net 7,9 proc. vaikų telefoną laiko po pagalve ir 14 proc. nurodė kitą. Analizuojant duomenis pagal klasę, atsakymai statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$). Po pagalve dažniausiai telefoną laiko 8 klasės mokiniai, šalia lovos 11-okiai, o kitame kambaryje 4 klasės mokiniai ($p < 0,05$) (žr. 2.22 pav.).

2.22 pav. Telefonų laikymo vieta, miego metu, atsižvelgiant į klasę (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Mokinių buvo klausiama apie jų miego kokybę, nes miegant šalia mobilaus telefono paprastai išmiegama prasčiau. Vidutiniškai daugiausia tiriamieji miega 7-8 val. (38,5 proc.), 6-7 val.

miega 24,5 proc. mokinių, 16,7 proc. – 8-9 val. Iki 5 val. miega 2,1 proc. vaikų, 5-6 val. – 7,8 proc. Didžioji dalis tiriamųjų (85,4 proc.) teigė, kad naktimis išsimiega ramiai, o išsimiegoję jaučiasi tik 49 proc. vaikų, 48,4 proc. jaučiasi neišsimiegoję. 54,3 proc. vaikų, kurie ryte atsikėlę nesijaučia išsimiegoję, mobilųjį telefoną laiko šalia lovos, 13,8 proc. laiko po pagalve. Iš tiriamųjų, kurie telefoną laiko kitame kambaryje, jaučiasi neišsimiegoję tik 1,1 proc. (4 lentelė.)

4 lentelė.

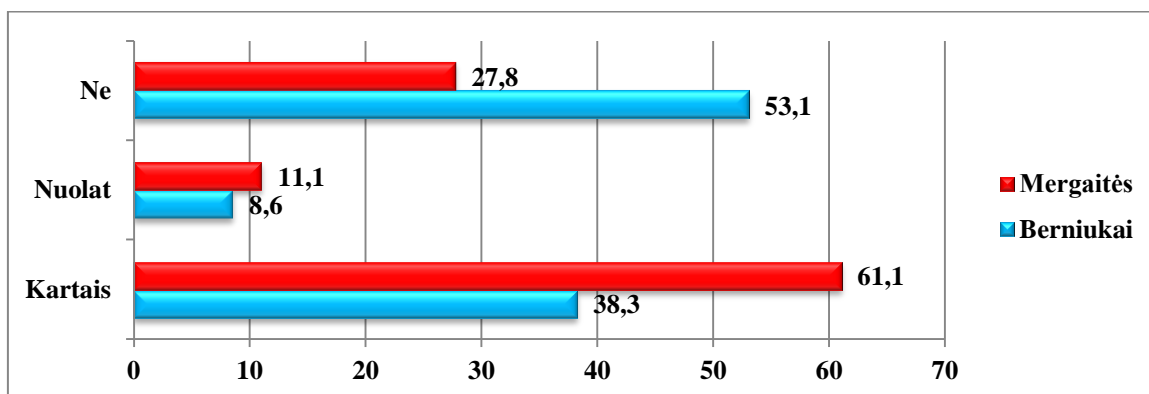
Klausimų „Ar atsikėlęs jautiesi išsimiegojęs?“ ir „Kur miegodamas laikai mobilųjį telefoną“ statistinis palyginimas *p<0,05

		Kur miegodamas laikai mobilųjį telefoną				
		po pagalve	šalia lovos	kitame kambaryje	kur papuola	kita
Ar atsikėlęs jautiesi išsimiegojęs	Taip	5,3	59,6	5,3	16,0	13,8
	Ne	13,8	54,3	1,1	16,0	14,9

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Sveikatos mokymo ir lygų prevencijos centro duomenimis, daugiau nei pusė (57,9 proc.) šalies 8 ir 11 klasės mokinių nurodė, kad kartais arba nuolat jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono.

Kartais nerimą ir/arba susierzinimą, kai šalia nėra telefono, jaučia 50,5 proc. Šiaulių miesto 8-tokai ir 11-tokai (4 klasės mokiniams šis klausimas nebuvo užduotas). 9,9 proc. vaikų tai jaučia nuolat, o 38 proc. niekada nejaučia nerimo ir/arba susierzinimo. Statistiškai reikšmingai (p<0,05) dažniau mergaitės (61,1 proc. kartais ir 11,1 proc. nuolat), nei berniukai (38,3 proc. kartais, 86 proc. nuolat) jaučia nerimą ir/arba susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono. Susierzinimo nejaučia 53,1 proc. berniukų ir 27,8 proc. mergaičių (2.12 pav.). Analizuojant duomenis pagal klasę, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria (p>0,05), tačiau dažniau nuolat nerimą ir/arba susierzinimą, kai nėra šalia telefono jaučia 8 klasės mokiniai (12,2 proc.).

2.12 pav. Susierzinimo ir/arba nerimo jautimas, kai su savimi neturi mobiliojo telefono, atsižvelgiant į lytį (proc.)*p<0,05

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Analizuojant susierzinimo ir/arba nerimo jutimą, kai šalia nėra telefono ir parašomų trumpųjų (SMS) žinučių skaičių, statistinis reikšmingumas rodo ($p < 0,05$), kad mokiniai, kurie per dieną išsiunčia daugiau nei 100 žinučių, dažniausiai jaučia susierzinimą ir/arba nerimą (47,4 proc.) (5 lentelė).

5 lentelė

Klausimų „Ar jauti nerimą ir/arba susierzinimą, kai su savimi neturi mobilaus telefono?“ ir „Kiek žinučių išsiunti per parą?“ statistinis palyginimas (proc.)* $p < 0,05$

		Kiek trumpųjų žinučių išsiunti per parą				
		iki 10	11-20	21-50	51-100	>100
Ar jauti nerimą ir/arba susierzinimą, kai su savimi neturi mobilaus telefono	kartais	12,4	19,6	15,5	27,8	24,7
	nuolat	5,3	5,3	26,3	15,8	47,4
	ne	20,8	16,7	25	9,7	27,8

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Taip pat nuolat susierzinimą ir/arba nerimą dažniausiai jaučia tie mokiniai, kurie negalėtų gyventi be mobiliojo telefono (68,4 proc.). O 42,5 proc. tiriamųjų galėtų gyventi be mobiliojo telefono ir jie niekada nejaučia nerimo ir/arba susierzinimo, kai šalia nėra telefono (6 lentelė). Rezultatai rodo, kad dažniausiai šį nerimą jaučia tiriamieji, kurie mobilųjį telefoną turi ilgiau nei 6 metus. Tyrimo rezultatai rodo, kad sunku susikaupti tiems respondentams, kurie nuolat jaučia šį nerimą/susierzinimą.

6 lentelė.

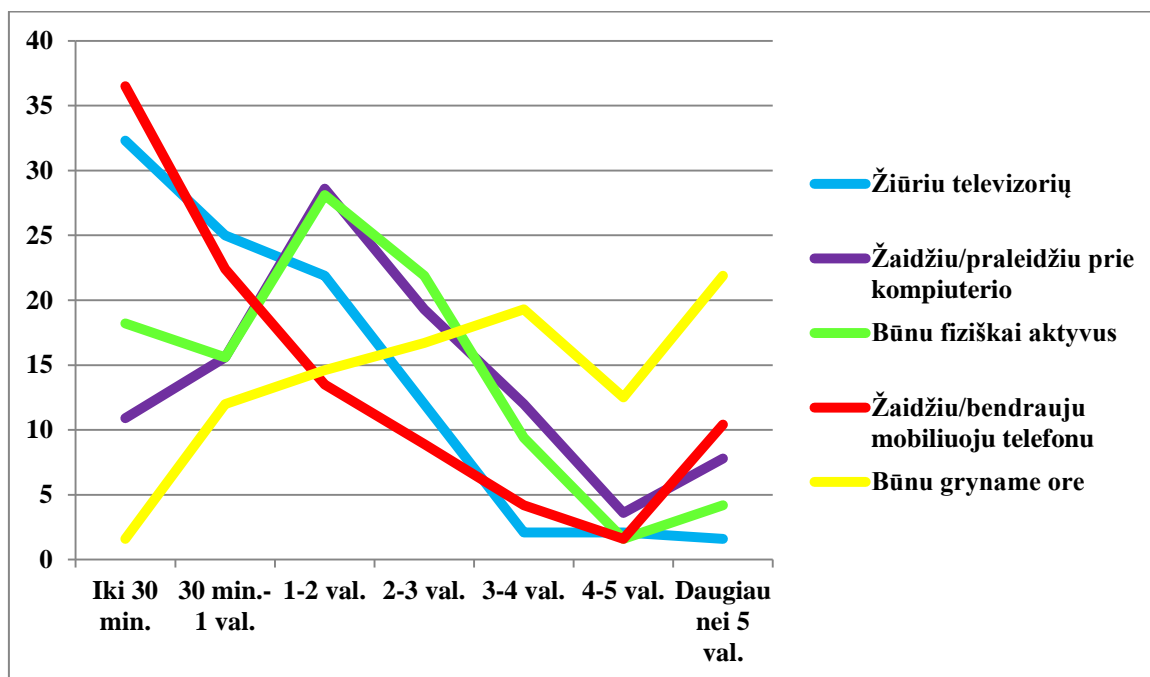
Klausimų „Ar jauti nerimą ir/arba susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono?“ ir „Ar galėtum gyventi be mobiliojo telefono?“ statistinis palyginimas (proc.) * $p > 0,05$

		Ar galėtum gyventi be mobiliojo telefono		
		taip	ne	nežinau
Ar jauti nerimą ir/arba susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono	kartais	24,0	46,9	29,2
	nuolat	15,8	68,4	15,8
	ne	42,5	28,8	28,8

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Rezultatai rodo, kad tiriamieji dažniausiai televizorių kasdien ir savaitgaliais žiūri iki 30 min., praleidžia prie kompiuterio 1-2 val. Taip pat dažniausiai fiziškai aktyvūs būna 1-2 val.,

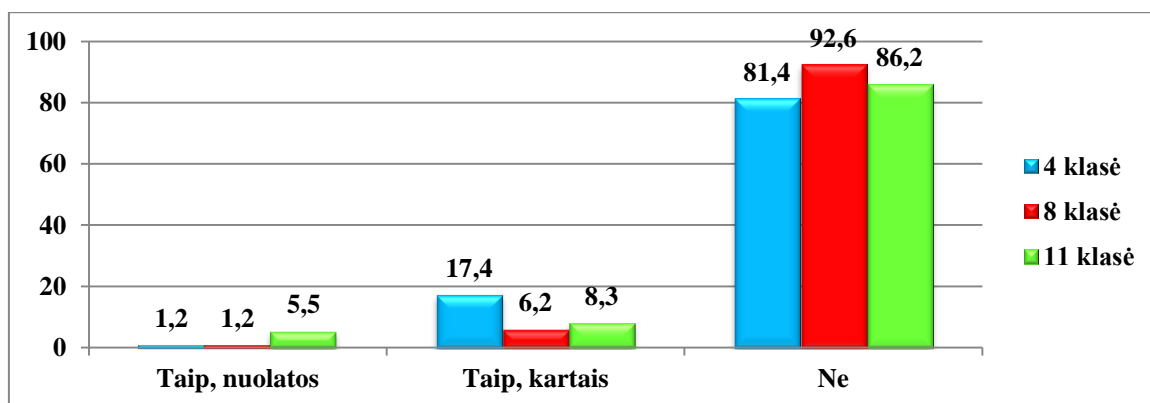
bendrauja mobiliu telefonu iki 30 min. ir gryname ore būna daugiau nei 5 val. (žr. 2.13 pav.). Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau mergaitės kalbasi/žaidžia telefonu, nei berniukai.

2.13 pav. Kiek tiriamieji skiria laisvo laiko (kasdien ir savaitgaliais) tam tikrai veiklai (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

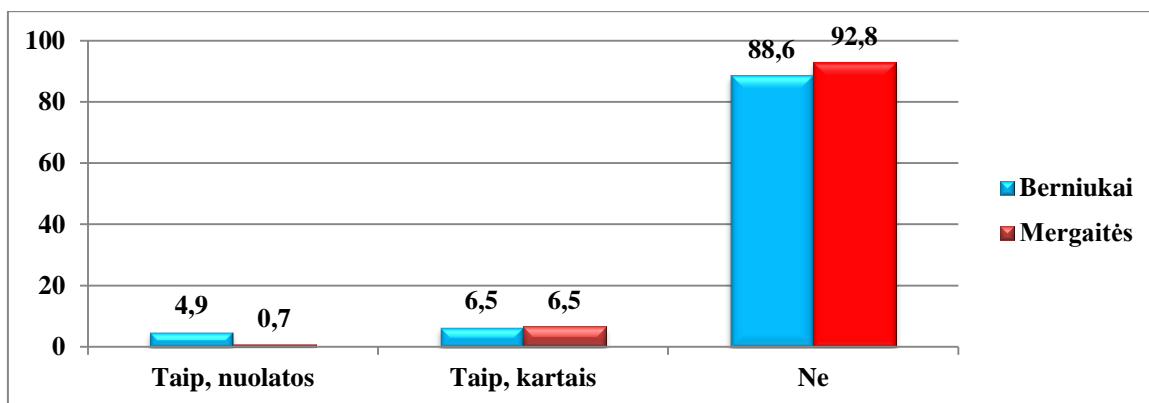
2,9 proc. mokinių nuolatos sulaukia grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių, 10,4 proc. sulaukia kartais ir 86 proc. to nesulaukia niekada. Analizuojant duomenis pagal lytį, atsakymai statistiškai nereikšmingi ($p > 0,05$), tačiau dažniau grasinančių skambučių ar žinučių sulaukia berniukai (4,9 proc.), nei mergaitės (1,3 proc.). Pagal klases, atsakymai statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$), grasinančių skambučių ar žinučių dažniausiai sulaukia vyriausi mokiniai (11 klasės) (5,5 proc.). 4-tos klasės mokiniai grasinimų sulaukia kartais (17,4 proc.) (žr. 2.14 pav.).

2.14 pav. Mokiniai, kurie sulaukia grasinančių skambučių, ar trumpųjų žinučių, atsižvelgiant į klasę (proc.) * $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

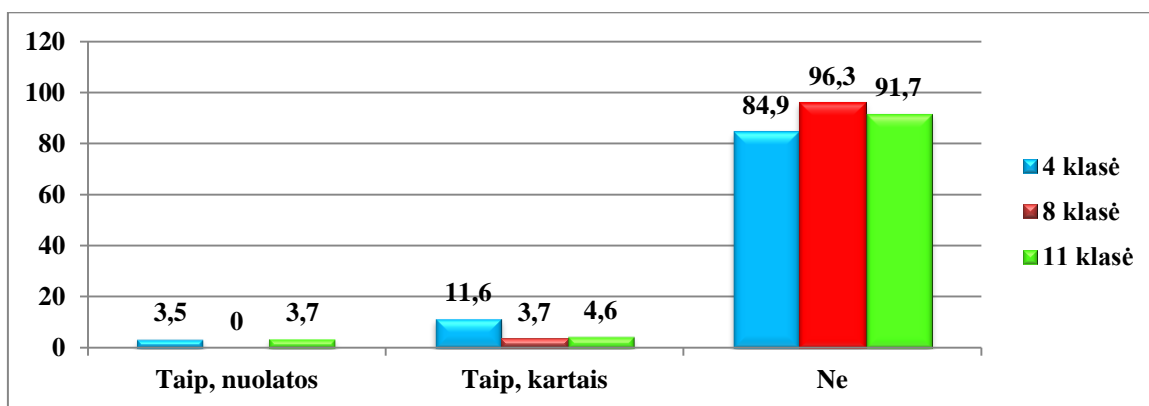
Net 9,5 proc. šalies mokinių patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio. Nuolat patyčias dėl mobiliojo telefono modelio patiria 2,5 proc. Šiaulių miesto mokinių. Berniukai (4,9 proc.) patyčias patiria dažniau nei mergaitės (0,7 proc.). Kartais patyčias patiria 6,5 proc. mokinių ir niekada nepatiria – 90,3 proc. Kartais patyčias patiria po 6,5 proc. berniukų ir mergaičių, o niekada nepatiria 92,8 proc. mergaičių, 88,6 proc. berniukų. Atsakymai pagal lytį statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$) (žr. 2.15 pav.).

2.15 pav. Patiriančių patyčias dalis, atsižvelgiant į lytį (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Analizuojant duomenis pagal klasę, atsakymai taip pat statistiškai nesiskiria ($p>0,05$), tačiau dažniausiai patyčias patiria vienuoliktos (3,7 proc.) ir ketvirtos (3,5 proc.) klasės mokiniai (žr. 2.16 pav.). Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras nurodė, kad 7,8 proc. 11-tokų, 8 proc. 8-tokų ir net 15,2 proc. 4-tokų patiria patyčias dėl telefono modelio.

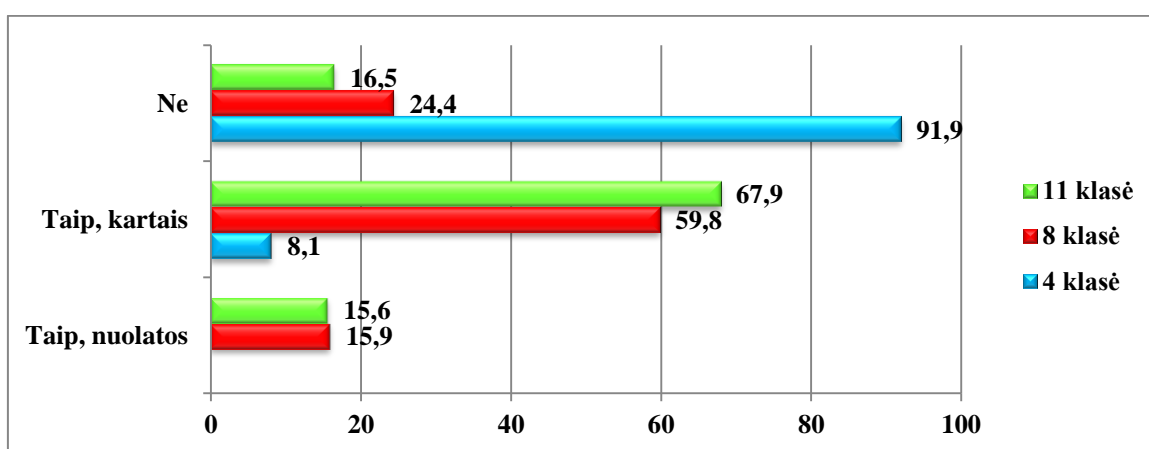
2.16 pav. Patiriančių patyčias dalis, atsižvelgiant į klasę (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Pagal Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro duomenis nustatyta, kad pamokų metu mobiliais telefonais dažniausiai naudojasi šalies 11-tos klasės mokiniai. Net 63,4 proc. 11-tokų, 54,8 proc. 8-tokų ir 8 proc. 4-tokų pamokų metu, kai to nereikia užduotims atlikti, kartais naudojasi

mobiliaisiais telefonais. 81,2 proc. mokinių ir 90,2 proc. mokytojų ir mokyklų vadovų nurodė, kad pamokų metu jų mokykloje draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais.

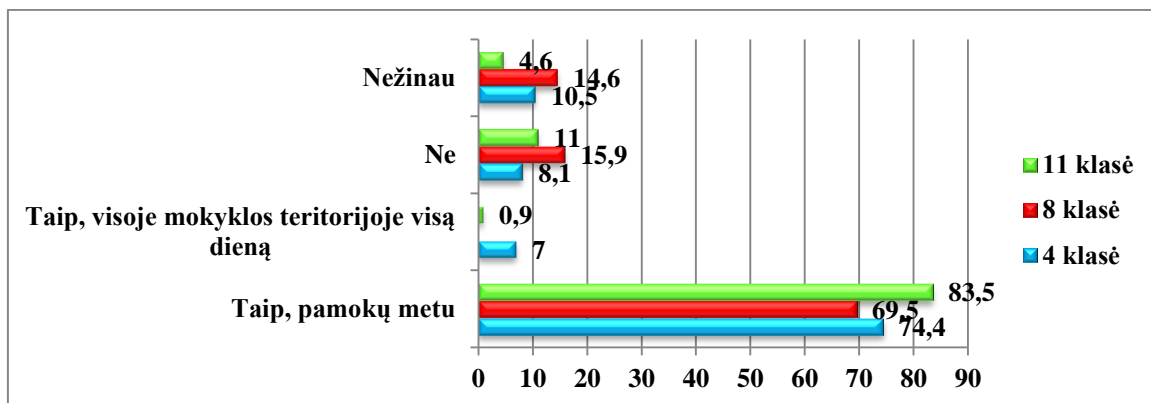
Pamokų metu mobiliuoju telefonu nuolat naudojami 10,8 proc. Šiaulių miesto mokinių, kartais – 46,8 proc. ir niekada – 42,1 proc. Pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$), tačiau telefoną pamokos metu dažniau naudoja berniukai (taip, nuolat – 13,7 proc.), nei mergaitės (taip, nuolat – 8,5 proc.). Nuolat telefonu naudojasi 15,9 proc. 8-tokų ir 15,6 proc. 11-tokų, kartais naudojami – 59,8 proc. 8-tokų ir 67,9 proc. 11-tokų. Niekada pamokų metu nenaudoja mobiliųjų telefonų nenaudoja 91,9 proc. 4-tokų, 24,4 proc. 8-tokų ir 16,5 proc. 11-tokų. Atsakymų pasiskirstymas statistiškai reikšmingai skiriasi ($p<0,05$) (žr. 2.17 pav.).

2.17 pav. Mobilųjų telefonų naudojimas pamokų metu, atsižvelgiant į klasę (proc.)
 $p<0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Tik 2,5 proc. mokinių teigia, kad visoje mokyklos teritorijoje visą dieną yra draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu, 76,3 proc. atsakė, kad draudžiama tik pamokų metu. 11,5 proc. sako, jog nėra draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu ir 9,4 proc. nežino ar draudžiama. Analizuojant duomenis pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$), tačiau daugiau berniukų (13,7 proc.), nei mergaičių (9,8 proc.) sako, kad naudotis telefonais nėra draudžiama. O lyginant pagal klasę, atsakymai statistiškai reikšmingai skiriasi ($p<0,05$). 7 proc. 4 klasės mokinių teigia, kad negalima naudotis telefonu visą dieną, visoje mokyklos teritorijoje, tokių 11-tokų buvo tik 0,9 proc. ir taip neatsakė nė vienas 8-tokas. Kad mokykloje nėra draudžiama naudotis telefonu atsakė 8,1 proc. 4-tokų, 15,9 proc. 8-tokų ir 11 proc. 11-tokų. 10,5 proc. 4-tokų, 14,6 proc. 8-tokų ir 4,6 proc. 11-tokų nežino ar draudžiama (žr. 2.18 pav.).

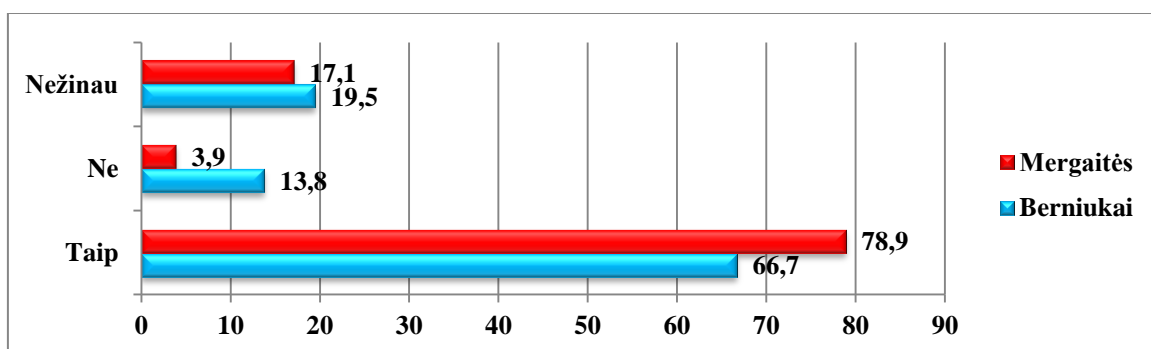

2.18 pav. Ar mokykloje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Kai kurie žmonės skundžiasi tokiais sveikatos sutrikimais kaip galvos svaigimas ir skausmas, nemiga, bloga savijauta ar kitais trumpalaikiais simptomais, atsirandančiais pokalbio mobiliuoju telefonu metu ar po jo. Žmonės mano, kad dėl to kalta mobiliojo ryšio elektromagnetinė spinduliuotė. Siekiant nustatyti, ar mobilieji telefonai kenkia sveikatai, per pastaruosius du dešimtmečius buvo atlikta daugybė mokslinių tyrimų. Iki šiol tvirtai nenustatytas mobiliųjų telefonų neigiamas poveikis sveikatai, bet taip pat niekas negali įrodyti ir to, kad mobilusis telefonas yra visiškai nekenksmingas. Mobiliaisiais telefonais naudojamosi vos daugiau nei 20 metų, todėl ilgalaikio naudojimosi pasekmės gali išryškėti daug vėliau. Dabar yra žinoma, kad kalbant telefonu yra veikiamos mūsų galvos smegenys, tačiau kol kas negalime tiksliai pasakyti, ar tai gali neigiamai paveikti mūsų sveikatą. Tikėtina, kad ilginiui tokių įrodymų atsiras.

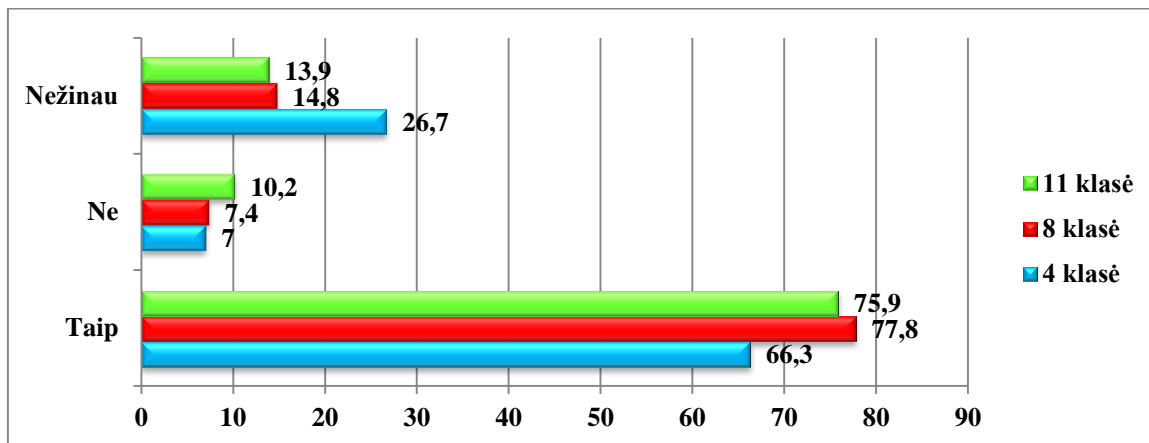
72,7 proc. mokinių mano, kad telefonas kenkia sveikatai, 18 proc. nežino ir 8,3 proc. sako, kad sveikatai nekenkia. Analizuojant duomenis pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,05$), daugiau mergaičių mano, kad telefonas kenkia sveikatai. Kad nekenkia sveikatai sako 3,9 proc. mergaičių ir 13,8 proc. berniukų (žr. 2.18 pav.).

2.18 pav. Tiriamųjų nuomonė apie mobiliųjų telefonų žalą sveikatai, atsižvelgiant į lytį (proc.) $*p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

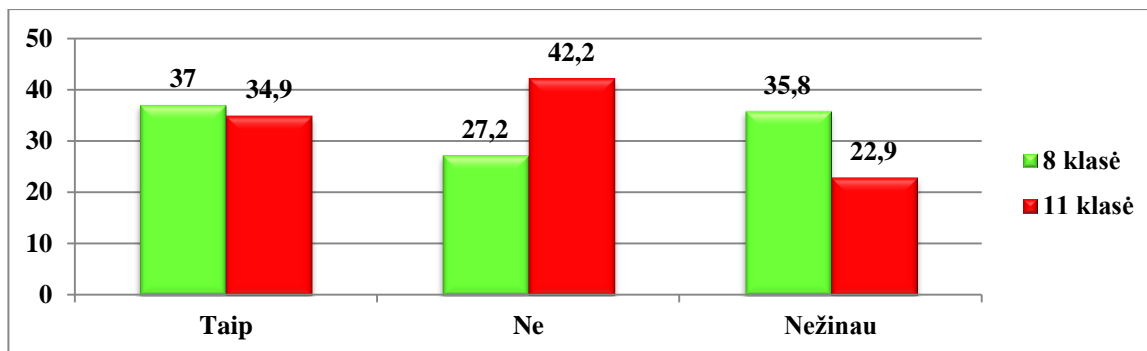
Analizuojant duomenis pagal klasę, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$), tačiau daugiau 4 klasės mokinių nežino (26,7 proc.) ar mobilieji telefonai kenkia sveikatai, taip pat mažiausiai jų teigia, kad telefonai yra kenksmingi (66,3 proc.) (žr. 2.19 pav.).

2.19 pav. Tiriamųjų nuomonė apie mobiliųjų telefonų žalą sveikatai, atsižvelgiant į klasę (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

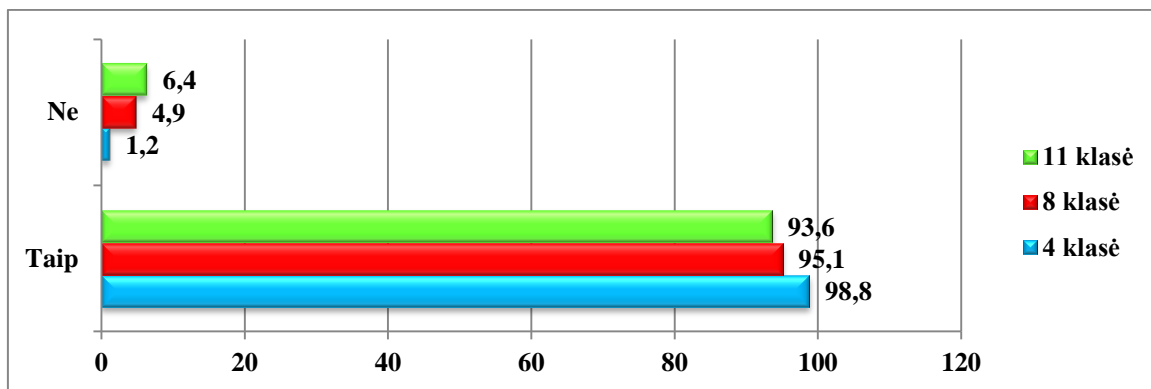
Mokinių buvo klausama, ar mokykloje jie yra šviečiami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, po 35,4 proc. atsakė teigiamai ir neigiamai, 28,1 proc. to nežino. Analizuojant duomenis pagal klasę, daugiau 11 klasės mokinių teigė, kad mokiniai nėra šviečiami apie telefonų poveikį, tačiau skirtumai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$) (2.20 pav.).

2.20 pav. Ar mokykloje mokiniai yra šviečiami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, atsižvelgiant į klasę (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

95,3 proc. mokinių, jei atsitiktų nelaimė, žinotų, kaip išsikviesti pagalbą mobiliuoju telefonu, 4,3 proc. nežinotų. Žinojimo procentas pagal lytį statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$), tačiau šiek tiek daugiau berniukų (4,8 proc.), nei mergaičių (3,9 proc.) nežinotų kaip išsikviesti pagalbos. Rezultatai rodo, kad daugiau vyresnių klasių (8-11 klasės) mokinių nežino kaip išsikviesti pagalbos mobiliuoju telefonu (žr. 2.21 pav.).

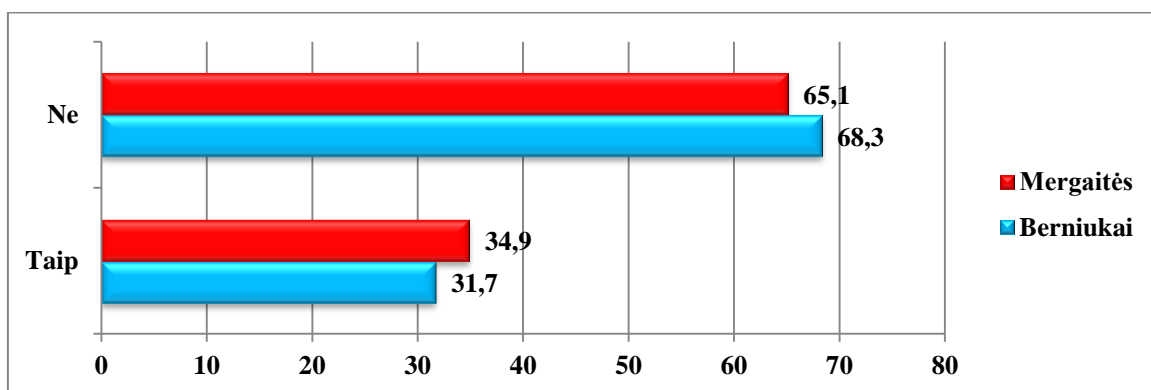

2.21 pav. Mokėjimas išsikviesti pagalbos mobiliu telefonu, atsižvelgiant į klasę (proc.)
 $p < 0,05$

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

36,2 proc. šalies mokinių nurodė, kad tėvai namuose su jais kalbasi apie galimą neigiamą mobiliojo telefono poveikį sveikatai, tačiau daugiau nei pusė respondentų (63,8 proc.) nurodė, kad su jais tėvai apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai nekalba.

66,1 proc. Šiaulių miesto vaikų teigė, kad su jais tėvai nesikalba apie mobiliųjų telefonų žalą, kad kalbasi atsakė tik 33 proc. Rezultatai rodo, kad tėvai apie telefonų žalą dažniau kalbasi su mergaitėmis (34,9 proc.), nei su berniukais (31,7 proc.), tačiau atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$) (žr. 2.22 pav.).

2.22 pav. Kalbėjimas su tėvais apie mobiliųjų telefonų žalą (proc.)

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

3. MOKYKLOS VADOVŲ/KLASĖS AUKLĖTOJŲ ATSAKYMŲ REZULTATAI

Mobiliųjų telefonų naudojimosi paplitimo ir ypatybių tyrimo anoniminė anketa buvo išdalinta, ne tik mokiniams bet ir apklaustų mokyklų direktoriams bei 4, 8 ir 11 klasių auklėtojams. Vadovų buvo klausama, ar mobilusis telefonas kenkia jų sveikatai. 59,1 proc. mano, kad kenkia, 27,3 proc. atsakė, jog nekenkia ir 13,6 proc. to nežino.

Kasdieniniame gyvenime negalėtų apseiti be mobiliojo telefono 86,4 proc. tiriamųjų, galėtų apseiti tik 13,6 proc. Beveik visų (90,9 proc.) apklaustųjų mobilieji telefonai būna visada įjungti ir laisvų rankų įranga naudojasi tik 1 tiriamasis. 13,6 proc. šią įranga nesinaudoja, nes jos neturi ir likusi dalis (81,8 proc.) visiškai nesinaudoja.

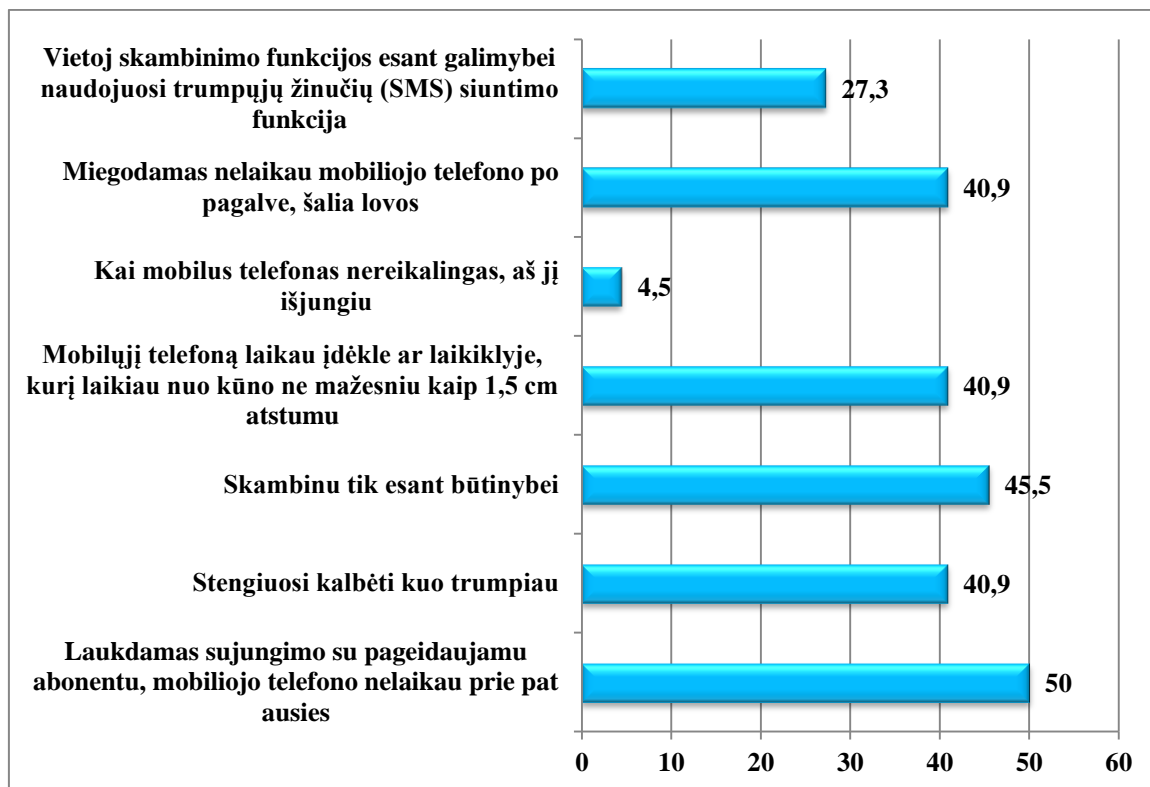
Paklausus apie mobiliųjų telefonų reikalingumą mokiniams, nuomonė išsiskyrė perpus: 50 proc. mano, kad telefono reikia, 45,5 buvo prieš telefono naudojimą ir 4,5 proc. neturėjo nuomonės.

86,4 proc. teigė, kad pamokų metu draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais, o taip teigė tik 76,3 proc. vaikų. Kad nėra draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais atsakė 11,5 proc. mokinių, taip neteigė nė vienas direktorius ar klasės vadovas.

72,7 proc. respondentų sako, jog mokykloje mokytojai neskatina mokinių atlikti užduotis naudojantis mobiliuoju telefonu, 22,7 proc. to nežino ir 4,5 proc. teigia priešingai.

Daugiau nei pusė (68,2 proc.) direktorių/klasės auklėtojų nurodė, kad mokykloje patvirtintos vidaus tvarkos taisyklės, reglamentuojančios mobiliųjų telefonų naudojimą, remiantis Sveikatos apsaugos ministerijos ir Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis, 13,6 proc. šito nežino ir 18,2 proc. sako, kad rekomendacijos nėra patvirtintos.

Tiriamųjų taip pat buvo klausama apie saugų naudojimąsi mobiliaisiais telefonais. Pusė (50 proc.) respondentų laukdami sujungimo su pageidaujamu abonentu, mobiliojo telefono nelaiko prie pat ausies, 40,9 proc. stengiasi kalbėti kuo trumpiau, 45,5 proc. skambina tik esant galimybei, 40,9 proc. mobilių telefoną laiko įdėkle ar laikiklyje, kurį laiko nuo kūno ne mažiau kaip 1,5 cm atstumu. Taip pat 40,9 proc. miegodami nelaiko mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos, 27,3 proc. vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojasi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija ir 4,5 proc. kai mobilusis telefonas nereikalingas, jį išjungia (3.1 pav.).

3.1 pav. Naudojimas siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijos (proc.)

54,5 proc. mokyklų vadovų/klasės auklėtojų teigė, kad mokykloje yra kilę konfliktų su mokiniais dėl naudojimosi mobiliaisiais telefonais. 18,2 proc. nežino ar buvo konfliktų ir 27,3 proc. sako, jog tokių konfliktų nebuvo. 86,4 proc. teigia, kad jų mokykloje mokiniai informuojami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, taip teigia tik 35,4 proc. vaikų.

4. REKOMENDACIJOS

Vadovaujantis Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis, siekiant sumažinti galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, siūlytina laikytis bei rekomenduoti vaikams laikytis tam tikrų paprastų mobiliųjų telefonų naudojimosi taisyklių:

- Skambinti tik esant būtinybei, kalbėti mobiliuoju telefonu kuo trumpiau;
- Naudoti laisvų rankų įrangą, ausines;
- Laukiant sujungimo su pageidaujamu abonentu, nelaikyti mobiliojo telefono prie pat ausies;
- Vietoj skambinimo funkcijos naudoti trumpųjų žinučių siuntimo funkciją;
- Nenaudoti mobiliojo telefono dažnai žaidimams žaisti;
- Mobilųjį telefoną laikyti toliau nuo savęs, laikyti jį dėkle;
- Naktį nelaikyti įjungto mobiliojo telefono greta lovos;
- Kai mobilusis telefonas nereikalingas, išjungti jį.

Rekomenduojama tėvams:

- Kontroliuoti vaikų naudojimosi mobiliuoju telefonu trukmę. Atkreipti dėmesį į vaikų naudojimosi mobiliuoju telefonu ypatumus;
- Skatinti ir sudaryti vaikams sąlygas lankyti įvairius būrelius, sportuoti. Bei raginti bendrauti su bendraamžiais ne telefonu;
- Skirti daugiau laiko bendravimui su vaikais, užsiimti kartu jų mėgstama veikla.

Rekomendacijos mokytojams ir švietimo įstaigų vadovams:

- Pamokų metu taikyti komandinio darbo užduotis, skatinančias mokinių tarpusavio bendravimą;
- Organizuoti mokykloje popamokinę veiklą: įvairius būrelius, konkursus, renginius;
- Vykdyti mokinių švietimą sveikatos klausimais: pasikviesti visuomenės sveikatos specialistą ar lektorių, kuris papasakotų apie mobiliųjų telefonų galimą poveikį sveikatai.